

Bu günlərdə Ermənistan özünün yeni Milli Təhlükəsizlik Strategiyasını ictimaiyyət üçün açıqlayıb. Strategiyaya ön söz kimi yazılmış qeydlərdə baş nazir N.Paşinyan geniş şəkildə erməni tarixinə istinadlar edir, Ermənistan dağlıq yaylası, Hayk, çar Artəşes, Arşakilər, Van çarlığı, soyqırımı və s. kimi mifik tarixi məqamlara toxunur ki, bu da format olaraq belə sənədlərə tamamilə uyğun gəlmir.

Hikmət Hacıyev: Ermənistanın yeni Milli Təhlükəsizlik Strategiyası sanki saxta tarix dərsliyidir

Bu fikirlər Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi—Prezident Administrasiyasının xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyevin Ermənistanın yeni Milli Təhlükəsizlik Strategiyası ilə bağlı AZƏRTAC-a şərhində yer alıb.

Prezidentin köməkçisi qeyd edir ki, ümumiyyətlə, Ermənistanın yeni Milli Təhlükəsizlik Strategiyası sanki saxta tarix dərsliyidir. Adətən belə sənədlərdə tarixə bu qədər istinadlar olmur. Hiss olunur ki, Ermənistan yenə də keçmişin girovluğundan qurtula bilməyib və çatışmazlıq kompleksi özünü bu sənəddə də büruzə verir.

Strategiya ilə tanış olduqca orada şovinizm, ksenofob və irqçi dəyərlərin təbliğ edildiyi dərhal sezilir. Erməni xalqının böyüklüyü, onun digər xalqlardan üstünlüyü barədə, eləcə də qonşu xalqlara qarşı dözümsüzlük kimi mesajlar verilir. Ermənistanın baş naziri Vahan Teryanın şəridən gətirdiyi sitatla böyük Babil sivilizasiyasının yer üzündən silinməsinə şadyanılıqla qarşılayır. Əslində, Strategiyanın bütün məzhi “Babil bizim düşmənimiz idi. Bəs indi haradadır? Səhrələrlə örtülüb” sitatında cəmləşib. Bu düşüncə sahiblərinin Yaxın Şərqdə qədim tarixi abidələri dağıdan terrorçulardan heç bir fərqi yoxdur. Bütün bunları görəndə, faşist Qaregin Njdenin “Sekaqron” kimi şovinizm nəzəriyyəsinin necə yaranmasının və belə ideologiyaların nəyə görə Ermənistanda bu dərəcədə geniş təbliğ olunmasının səbəbləri tam aydın olur.

Bəlkə də Ermənistandan başqa heç bir ölkənin Milli Təhlükəsizlik Strategiyasında şeir yer almayıb.

Sənəddə “məxməri inqilab”a toxunulur və onun yeni standartlar müəyyən etdiyi bildirilir. Əslində, Milli Təhlükəsizlik Strategiyasında bu tipli istinad sənədin formatına uyğun deyil və məntiqsizdir. Çünki belə sənədlərdə hər hansı bir siyasi qüvvə təbliğ edilməməli, dövlətin ümumi və uzunmüddətli təhlükəsizlik konsepsiyası təsvir olunmalıdır. Yəni, konsepsiya hakimiyyətdəki qüvvələrə deyil, dövlətin maraqlarına uyğun bir sənəd olmalıdır. Belə çıxır ki, sabah Ermənistanda N.Paşinyana və “məxməri inqilab”a əks olan qüvvələr hakimiyyətə gəldikdən sonra bu strategiya avtomatik surətdə artıq etibarsız olacaq. Belə təəssürat yaranır ki, bu Ermənistanın deyil, Soros və ona yaxın dairələrin dəstəyi ilə baş vermisi “inqilab” nəticəsində hakimiyyətə gələn, Soros fondundan pul alan N.Paşinyan hakimiyyətinin Milli Təhlükəsizlik Strategiyasıdır.

Sənəddə Ermənistan—Azərbaycan münasibətinə dair çoxsaylı istinadlar edilir, Azərbaycan tərəfi günahlandırılır və guya Azərbaycanda erməni fobiyasının olduğu bildirilir. Bundan əlavə, sənəddə Ermənistanın işğal olunmuş Azərbaycan torpaqlarında yaratdığı qanunsuz rejimlə bağlı məqamlar yer alır.

Bununla bağlı vurğulamaq istərdim ki, strategiyada münəqişə ilə bağlı fakt və arqumentlər də saxtadır. Ermənistan Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ regionunu və ətraf yeddi rayonunu işğal edib. Ermənistan azərbaycanlılara qarşı soyqırımını törədib, etnik təmizləmə həyata keçirib, müharibə cinayətləri törədib. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsinin tələblərinə baxmayaraq, Ermənistan hələ də öz ordusunu işğal etdiyi ərazilərdən geri çəkəməyib. Ermənistan işğal olunmuş ərazilərdə qeyri-qanuni fəaliyyət, o cümlədən qeyri-qanuni məskunlaşma siyasəti aparır. Ermənistan işğal olunmuş ərazilərdə Azərbaycan izlərini yox etməyə çalışır. Ermənistan təmas xəttində və dövlət sərhədində atəşkəsi kobud şəkildə pozaraq tərxiatlar törədib, qəsdən Azərbaycanın mülki əhalisini və obyektlərini atəşə tutur. Ermənistan danışıqlarda maraqlı deyil, süni ola-

raq status-kvonu uzatmağa və işğal möhkəmləndirməyə çalışır.

2016-cı ilin Aprel döyüşləri barədə uydurma fikirlərlə bağlı qeyd etmək istərdim ki, həmin vaxt Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycana qarşı növbəti tərxiyata əl atmışdı. Azərbaycan öz əhalisini qorumaq üçün cavab tədbirləri görmək məcburiyyətində qalmışdı. Ermənistanın Azərbaycanın dövlət sərhədinin Tovuz rayonu istiqamətində törətdiyi son tərxiyat zamanı da növbəti dəfə mülki əhali və mülki obyektlər qəsdən hədəfə alınıb.

Sənəddə xalqların öz müqəddəratını təyin etmə prinsipinə bir neçə dəfə istinadlar edilir. Qeyd edilir ki, qondarma qurumun öz müqəddəratını təyin etmə hüququ qeyri-şərtsiz tanınmalıdır.

Ermənistan işğal faktını öz müqəddəratını təyin etmə prinsipi ilə ört-basdır etməyə çalışır. Heç bir halda bu prinsip Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsinə aid edilə bilməz. Bu, öz müqəddəratını təyin etmə yox, işğaldır. Münəqişə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll edilməlidir və buna alternativ yoxdur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü heç vaxt danışıqlar mövzusu olmayıb və olmayacaq. Azərbaycan öz ərazisində ikinci erməni dövlətinin yaradılmasına imkan verməyəcək.

Qondarma qurumun qeyd-şərtsiz və məhdudiyətsiz öz müqəddəratını təyin etmə hüququnun tanınmasını tələb edən və bu qanunsuz rejimi “azad ölkə” kimi tanıyan bu strategiya sənədi özlüyündə Ermənistan tərəfindən ATƏT-in Minsk qrupu çərçivəsində aparılan danışıqlar prosesinə vurulmuş növbəti ağır zərbədir. Hesab edirəm ki, həmsədrələr və ümumiyyətlə beynəlxalq ictimaiyyət bu sənədə reaksiya verməlidir.

Ümumiyyətlə, Ermənistanın özünə aid olan bir sənəddə başqa dövlətin ərazisinə dair şərhlərin verilməsi işğalçılıq siyasətinin bariz nümunəsidir.

Sənəddə iddia olunur ki, Ermənistan ATƏT-in Minsk qrupu çərçivəsində danışıqlara sadiqdir. Lakin bu ölkənin baş nazirinin “Qarabağ Ermənistandır və nöqtə”, müdafiə nazirinin “yeni torpaqlar naminə yeni müharibə” kimi bəyanatları, qondarma rejimi tərəf kimi danışıqlara cəlb etmək cəhdləri, eləcə də strategiyada münəqişə ilə bağlı tərxiyat xarakterli fikirlər sübut edir ki, Ermənistan məqsədlə şəkildə danışıqlar prosesini pozur və onun niyyəti işğal davam etdirməkdir.

Strategiyada qeyd olunur ki, qondarma qurumun təhlükəsizliyini, eləcə də Ermənistan da daxil olmaqla xarici dünya ilə təhlükəsiz və şəxələnmiş kommunikasiyasını təmin edəcək lazımı müdafiə xətləri olmalıdır. Bununla Laçın rayonu və Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsinə bitişik digər işğal olunmuş rayonlara işarə edilir. Bu bir daha onu göstərir ki, Ermənistanın işğal etdiyi Azərbaycan torpaqlarını qaytarmaq niyyəti yoxdur.

Sənəddə bir neçə yerdə qeyd olunur ki, Ermənistanın qondarma qurumun təhlükəsizliyini qoruduğu. Bu işğalın açıq etirafıdır. Bundan əlavə iddia edilir ki, Azərbaycanın münəqişəni hərbi yolla həll etmək cəhdi qondarma qurumun əhalisinin fiziki mövcudluğuna təhdiddir. Əslində isə Ermənistanın işğalçı siyasəti Azərbaycanın mülki əhalisinin öz doğma torpaqlarında fiziki mövcudluğuna son qoyub. Ermənistan bir milyona yaxın mülki azərbaycanlıyı öz doğma yurdlarından qovmaqla etnik təmizləmə siyasəti həyata keçirib.

Strategiyada bildirilir ki, danışıqlar prosesinin məqsədi “müharibənin nəticələrinin qorunması”dır. Bu, açıq şəkildə göstərir ki, Ermənistan Azərbaycan ərazilərinin işğalını davam

etdirmək niyyətindədir və dayanıqlı sülhə xidmət edən danışıqlarda maraqlı deyil.

Sənəddə tanış olduqca Ermənistanın Azərbaycanın dövlət sərhədinin Tovuz rayonu istiqamətində törətdiyi son tərxiyatın məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilməsi bir daha aydın olur.

Strategiyayı oxuduqca Ermənistanda azərbaycanofobiya aydın sezilir. Bu

etdiyi dəyərlərin tamamilə bir-birinə zidd olmasını göstərir.

Strategiyada Ermənistanın Yaxın Şərq ölkələri ilə münasibətlərinin inkişafından bəhs edilir. Ermənistan İslam dünyasına aid dövlətin ərazisini işğal edib və onun İslam irsini dağıdır. Müsəlman ölkələrinin belə bir dövlətlə hansı əməkdaşlığından söhbət gedə bilər.

ölkədə azərbaycanlılara qarşı açıq nifrət aşılanır.

Sənəddə Azərbaycan tərəfindən guya ermənilərə qarşı həyata keçirilmiş uydurma qırğınlardan danışılır. Gəncə Qandzak adlandırılır. Azərbaycanlılara qarşı soyqırımını və vəhşiliklər törətmiş, Ermənistanda və işğal edilmiş ərazilərdə Azərbaycan irsini məhv edən və toponimlərini dəyişdirən bir ölkənin bu iddiaları əsl riyakarlıqdır.

Strategiyada deyilir ki, Ermənistan cəmiyyətində zorakılıq və ksenofobiyaya yer yoxdur. Əslində isə Ermənistan öz ərazisindən, eləcə də işğal etdiyi torpaqlardan 1 milyondan çox azərbaycanlıyı zorakılıqla qovub. Ermənistan məscidləri, tarixi abidələri, qəbirləri dağıdan bir ölkədir. Ksenofobiyanın həddi o səviyyədədir ki, Yerevandakı Göy məscidin, Şuşadakı Yuxarı Gövhər ağa məscidinin memarlıq xüsusiyyətləri və mahiyyəti dəyişdirilir, İran abidələri kimi qələmə verilir. Ermənistanda böyük Azərbaycan səiri aşıq Ələsgərin qəbri dağıdılıb. Ermənistanın keçmiş prezidenti 2003-cü ildə Avropanın mərkəzində qeyd etmişdi ki, “ermənilərlə azərbaycanlılar etnik cəhətdən uyğunsuzdur”.

Sənəddə qeyd olunur ki, ermənilər XX əsrin ilk “soyqırımını”nın qurbanlarıdır və Ermənistan beynəlxalq səviyyədə soyqırımının qarşısını alınması mövzusunda xüsusi diqqət yetirir. Bu da növbəti yalandır. Ermənistan özü XX əsrin sonlarında Xocalıda azərbaycanlılara qarşı soyqırımını törədib.

Strategiyada Türkiyəyə qarşı da fikirlər öz əksini tapır, qondarma soyqırımına istinadlar edilir. Bunun səbəbi Türkiyənin beynəlxalq hüququ və tarixi ədaləti əsas tutaraq Ermənistanı Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərini azad etməyə çağırmasıdır. Mifik tarixə köklənən Ermənistan bir daha nümayiş etdirir ki, qonşuları ilə sülh şəraitində yaşaya bilmir və bu səbəbdən də Ermənistanın bir dövlət kimi gələcək inkişafı mümkün deyil.

Sənəddə qeyd olunur ki, regionda demokratiya və insan haqları sahəsindəki geriləmə Ermənistanı narahat edir. Əlavə edilir ki, Azərbaycan və Türkiyədə demokratiya və insan haqları sahəsində geriləmə var və bu da bu ölkələrin beynəlxalq öhdəliklərini yerinə yetirməsinə mənfi təsir göstərir. Bu bir daha irqçilik və şovinizmin göstəricisidir. Hesab edirəm ki, başqa dövlətin ərazisini işğal etmiş, etnik təmizləmə həyata keçirmiş Ermənistan insan hüquqları barədə danışmaq haqqı olan ən axırıncı ölkədir. Yalandan və utanmadan özünü demokratiya çarçısı, insan haqları müdafiəçisi kimi təqdim edən Ermənistan bizə görə narahat olmasın, diqqətini özümdə geniş yayılmış insan haqları problemlərinin həllinə yönəlsin.

Ümumiyyətlə, Ermənistanın demokratiya və insan haqlarından danışmasının özü gülüncdür. Bu ölkədə 20 ilə yaxın hərbi xunta hakimiyyətdə olub, parlamentdə yüksək vəzifəli dövlət rəsmiləri güllələnib, indiki baş nazir isə siyasi rəqiblərini “asfalta uzatmaq”la hədələyir və asfalta uzadır. Ermənistanda siyasətçilər, jurnalistlər siyasi baxışlarına görə təqib olunur. Jurnalist Mger Yegiazaryan türmədə aclıq aksiyasından sonra vəfat edib.

Sənəddə regiondakı təhdidlərə istinad edilir. Vurğulamaq istərdim ki, regionda ən böyük təhdid elə Ermənistan və onun işğalçı siyasətidir. Ermənistanın milli təhlükəsizliyinə ən böyük təhlükə də məhz elə Ermənistan və N.Paşinyan hakimiyyətinin siyasətidir.

Strategiyada qeyd edilir ki, Azərbaycan və Türkiyə Ermənistanı iqtisadi blokada saxlayır və onu regional layihələrdən kənar qoyur. Bu açıq həyasızlıqdır. Ermənistanın Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərini işğalda saxlaması şəraitində belə ittihamlarla çıxış etməsi heç bir əndazəyə sığmır.

Sənəddə bildirilir ki, Ermənistanın xarici siyasət baxışını beynəlxalq, millətlərarası və sivilizasiyalarası dialoqa əsaslanır. Ermənistanın belə tezislə çıxış etməsi çox gülüncdür. Bu reallığı əks etdirmir. Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, Ermənistan öz ərazisində və Azərbaycanın işğal edilmiş torpaqlarında etnik təmizləmə aparıb, Azərbaycan xalqının mədəni və tarixi abidələrini dağıdıb, mənimləyən bir dövətdir. Belə dövlətin xarici siyasəti millətlərarası və sivilizasiyalarası dialoq üzərində qurula bilməz. 2016-cı ildə Ermənistan Azərbaycanda keçirilmiş BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumunu boykot etmiş yeganə ölkə olub. Bu bir daha Ermənistanın təşviq etdiyi dəyərlərlə BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının təbliğ

Hesab edirəm ki, Yaxın Şərq ölkələri bu məqamı nəzərə almalıdır.

Sənəddə qeyd olunur ki, Ermənistan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT) üzvlərinin bir-birinə münasibətdə müttəfiqlik öhdəliklərini yerinə yetirmələri və təşkilatın səmərəliliyinin artırılması istiqamətində iş aparacaq. Sanki Ermənistan bu təşkilatın sahibidir və onun digər üzvlərinə dərs keçəcək. Ermənistan KTMT-nin heç bir üzvü ilə məsləhətləşmədən onun keçmiş baş katibini həbs etdi, indi isə təşkilatın digər üzvlərinə öhdəlikləri barədə dərs keçmək fikrindədir. Uzun müddət KTMT-nin yeni baş katibinin təyin olunmasını boykot edən Ermənistanın özü bununla da təşkilatın səmərəliliyinə ən böyük zərbə vurub. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, Sorosun tör-töküntüləri KTMT-nin müttəfiqləri ola bilməz.

Strategiyada deyilir ki, Ermənistan azad söz və plüralizmi təbliğ edir, terrorizm və ekstremizmə qarşıdır. Halbuki bu tam yalandır. Bu yaxınlarda Los-Ancelesdə, Brüsseldə və dünyanın digər şəhərlərində ermənilər azərbaycanlılara barbarcasına hücum etdilər və onlara xəsarətlər yetirdilər. Bu, məhz, Ermənistanın ekstremizm siyasətinin nəticəsidir. Erməni diasporu da əsassız, mifik erməni müstəsnalığı üzərində qurulmuş ideologiyayı təbliğ edir. Nəticədə diaspor öz dağıdıcı fəaliyyəti ilə Ermənistan—Azərbaycan münəqişəsinin də həllinə əlavə maneələr törədib.

Sənəddə “panermənilik” haqqında yer almış məqamlarla bağlı isə qeyd etmək istərdim ki, bu, faktiki olaraq digər ölkələrin daxili işinə qarışmaq anlamına gəlir. Çünki orada yaşayan ermənilər üçün Ermənistan tərəfindən istiqamət və prioritetlər müəyyən edilir.

Strategiyada ermənilərin Ermənistan repatriasiyası üçün şəraitin yaradılacağı qeyd edilir. Bununla da Ermənistan işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərində qanunsuz məskunlaşma siyasəti üçün əlavə insan resursları əldə etmək niyyəti güdür.

Sənəddə Ermənistanda demoqrafik böhran, dərin yoxsulluq, sosial bərabərsizlik və sosial qütbləşmənin mövcudluğu açıq etiraf edilir və artan emigrasiya başlıca problemlərdən biri kimi göstərilir. Bununla yanaşı, Ermənistanın iqtisadi inkişafı ilə bağlı bir sıra fikirlər yer alır. Lakin unutmamaq olmaz ki, Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını azad etməyə qədər regional iqtisadi layihələrdən kənar qalacaq, iqtisadi təcrid şəraitində yaşayacaq. Münəqişə həll edilmədiyi təqdirdə, Ermənistanda hər hansı iqtisadi inkişaf perspektivlərindən, eləcə də emigrasiya, yoxsulluq, işsizlik və sosial bərabərsizliyin aradan qaldırılması barədə danışmaq mənasızdır.

Əhalinin sayının sabitləşdirilməsi və demoqrafik artıma nail olmaq Ermənistan dövlətinin məqsədi kimi qarşıya qoyulub. Lakin Ermənistan öz işğalçılıq siyasətini davam etdirəcəyi təqdirdə, heç cür bu məqsədlərə nail ola bilməyəcək və vəziyyət daha da pisləşəcək. Çünki insanların Ermənistanın gələcəyinə inamı yoxdur və Azərbaycanla qarşıdurmadan qorxan bir çox erməni ölkəni tərk edir.

Strategiyada Ermənistanın yüksək texnologiyalar mərkəzi kimi inkişafı prosesində elm-təhsil sisteminin roluna xüsusi önəm veriləcəyi qeyd olunur. Halbuki, elə strategiyanın özündə də etiraf edildiyi kimi, savadlı insanlar ölkəni kütləvi surətdə tərk etməsi fonunda bu məqsədə necə nail olmaq olar?!

Sənəddə qeyd olunur ki, ermənilər arasında daxili problemlərin zorakılıqla həlli yolverilməzdir, azad məhkəmələr yolu ilə tənzimləmə olmalıdır. Əslində isə onsuz da azad olmayan məhkəmələrə siyasi təzyiqlər çoxalır, baş nazirin göstərişlərini yerinə yetirmək istəməyən Konstitusiyaya məhkəməsi sıxışdırılır və hakimler dəyişdirilir.

Sənədin ətraf mühitə aid bölməsində məntiqli Metsamor atom elektrik stansiyası məsələsinə toxunulmalı idi, amma maraqlıdır ki, bu haqda heç bir zində yoxdur. Halbuki, fəal seysmik zonada yerləşən və istismar müddəti bitmiş bu AES, ilk növbədə, elə Ermənistanın özü üçün böyük təhlükə mənbəyidir.

Ümumiyyətlə, sənədin təhlili göstərir ki, Ermənistan diqqəti iqtisadi inkişaf, təhsil, elm kimi məsələlərə deyil, daha çox Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı əsassız ittihamlara yönəldir. Bu, Ermənistan hakimiyyətinin gələcəyə baxışını xarakterizə edir. Əsas məqsəd erməni xalqını münəqişənin girovu kimi saxlamaqdır.